

Філологічні студії сучасного канадознавства
Овсянко Олена, канд. філол. наук., ст. викладач,
Сумський державний університет

МОДИФІКАЦІЇ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ІВ У СВІТЛІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ (НА МАТЕРІАЛІ ЗМІ КАНАДИ)

Прислів'я належать до складноорганізованих синергетичних систем, ситуаційними їх девіаціями слугують нові тексти, жанри, дискурси. Породжуються прислів'я в тих чи інших ситуаціях і, з часом, модифікуючись, повертаються до подібних, але дещо інших ситуацій. При цьому їх призначення у модифікованому образі змінюється. Прислів'я нагадують долю термінів, які трансформуючись та детермінологізуючись, змінюють свої пареміологічні позиції, розширюють семантичну навантаженість. Під структурно-семантичними девіаціями розуміємо перш за все динамічні модифікації поверхневої та глибинної структур англомовних прислів'їв, їх основними дієвими чинниками вважатимемо зміст атракторів та репелерів в англомовних дискурсах [1]. Дослідження науковців із релевантних питань засвідчили, що єдність атракторів та репелерів є концептуальною метафорою цілей та обмежень того чи іншого дискурсу [2].

Ґрунтуючись на розумінні механізму трансформації англомовних прислів'їв, ставимо собі за *мету* розгляд модифікацій прислів'їв із застосуванням лінгвосинергетичного підходу та використанням понятійно-категоріального апарату лінгвосинергетики. Динамічність *об'єкта* дослідження (англомовних прислів'їв) та *предмета* – їх структурно-семантичних особливостей проявляється в тому, що означуване подається в процесі їхньої модифікації специфічними лексико-фразеологічними елементами, які здатні влучно виражати аналогії багатьох споріднених явищ. Трансформації (додаванням/відсіканням/заміною) уточнюють смисл лексичного компонента і, тим самим, модернізують прислів'я, осучаснюють їх відповідно до потреб сьогодення.

Матеріалом нашого дослідження слугують англомовні прислів'я, залучені з публіцистичного дискурсу – засобів масової інформації Канади. Аналіз експериментального матеріалу свідчить, що канонізовані англомовні прислів'я у публіцистичному дискурсі досить часто мають декілька шляхів свого подальшого розгалуженого розвитку (декілька варіантів модифікацій).

Розглянемо трансформацію канонізованого прислів'я *Actions speak louder than words* (рисунок 1).

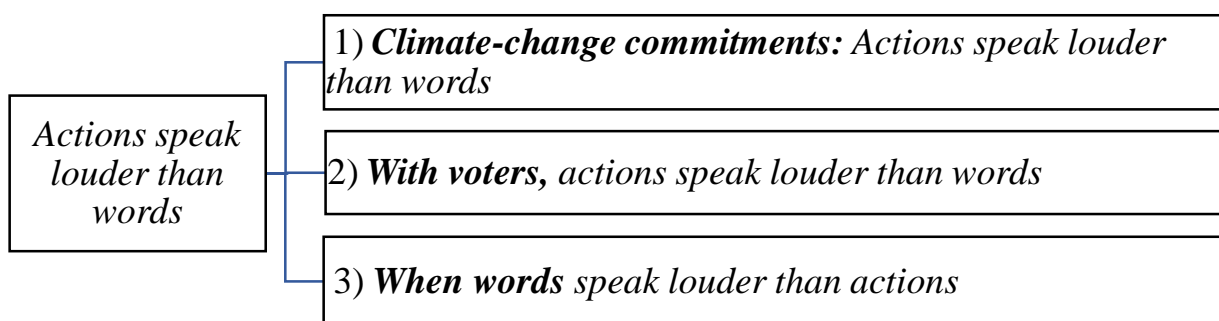

Рисунок 1 – Схема трансформації канонізованого прислів'я (приклад 1)

Перший варіант зміни вихідного прислів'я має вигляд **Climate-change commitments:** *Actions speak louder than words* [3]. Цей приклад ілюструє модифікацію розширенням складу прислів'я з додаванням смислової групи, а також уживанням розділових знаків для конкретизації семантики. Модифіковане прислів'я виступає заголовком до статті, що присвячена проблемі зміни клімату, пошуку шляхів вирішення та боротьби з цією ситуацією.

Інший варіант модифікації цього прислів'я: **With voters,** *actions speak louder than words* [4]. У наведеному варіанті для зміни вихідного прислів'я автором було застосовано такий структурний тип трансформації як вставка на ініційній позиції речення, що виступає атрактуючим елементом у ньому. Прислів'я вживається у ролі заголовка до статті, яка присвячена черговим виборам у Канаді. Перед політичними партіями постають дві наявні проблеми: зменшення зацікавленості канадців до виборів взагалі та зниження їх довіри до обіцянок будь-якої партії чи кандидата. Завдяки конкретизації у даному випадку стає

зрозуміло, що явка делегатів на вибори є дієвою силою цього політичного процесу.

Третій варіант зміни прислів'я *Actions speak louder than words* → **When words speak louder than words** [4] також відображає розширення традиційного складу пареміологічного виразу на ініційній позиції речення, завдяки чому увага читачів відразу фокусується на новому значенні фрази. Автор статті не тільки вводить у структуру канонізованого варіанту прислів'я нову лексичну одиницю *when*, але й змінює порядок слів. Відтак, назва отримує інше інформативне навантаження: слова говорять самі за себе. Перші два речення підводять читачів до проблематики статті, що присвячена економічній тематиці, а саме – запланованим діям центрального банку Канади (*Earlier this year, the Bank of Canada backed its words with actions. Now might be the time for it to back its actions with strong words*).

Проаналізуємо інше прислів'я *A little knowledge is a dangerous thing* (рисунок 2), що має також декілька варіантів трансформації.

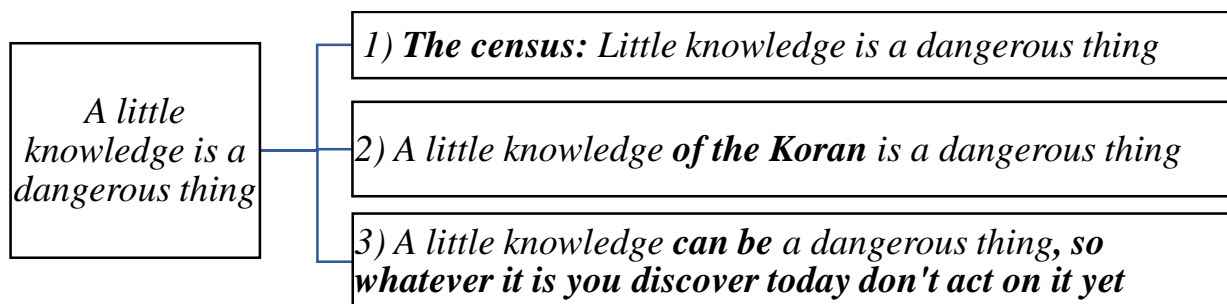

Рисунок 2 – Схема трансформації канонізованого прислів'я (приклад 2)

Перший варіант модифікації: **The census:** *Little knowledge is a dangerous thing* [4] демонструє конкретизацію ситуації шляхом вставки на початку речення. У публікації йдеться про розгляд Палатою общин Канади законопроекту, спрямованого на відновлення обов'язкового довгострокового перепису населення. У статті підкреслюється, що деякі помилки необхідно виправляти, оскільки перепис населення 2016 року мав неточності. Отже, на це необхідно звернути увагу в 2021 році (*Some mistakes are easy to reverse. It may be too late to restore a proper census in 2016, but a return in 2021 should be inevitable*).

У іншому варіанті модифікації прислів'я: *A little knowledge of the Koran is a dangerous thing* [4] прослідковується розгортання його структурної форми за рахунок вклинювання лексичної одиниці. Прислів'я виступає заголовком до статті, що засвідчує авторське прагнення урізноманітнити його та привернути увагу читачів уже з перших рядків до поданого тексту.

Третій модифікований варіант: *A little knowledge can be a dangerous thing, so whatever it is you discover today don't act on it yet* [4] характеризується розширенням структурної форми традиційного прислів'я із залученням вставки (*can be*) на ініційній позиції речення. Подальше розгортання ситуативного блоку відбувається у фінальній його частині (*so whatever it is you discover today don't act on it yet*), де прослідковується завершена рамочна конструкція речення. Зазначене вище використовується у гороскопі як повчання, що недостатні знання можуть бути навіть небезпечними. Отже, не варто приступати відразу до чогось нового у цей же день.

Системний аналіз трансформацій в англійських прислів'ях, виокремлення основних факторів їх змін уможливив конструювання моделі їх розвитку [1]. Репрезентована модель демонструє перехід канонізованих прислів'їв у процесі їх еволюції до нового модифікованого стану. *Атрактор* спрямовує прислів'я до нової цілі, використовуючи параметр (чи групу параметрів) розвитку. Він є відносно рухливий, доступний до змін, мало залежить від вимог *репелера* і не суперечить цілям системи. Також цей параметр узгоджується з атрактором – це *параметр порядку* (ПП) системи, що самоорганізується. Сконструйована нами лінгвосинергетична модель еволюції англійських прислів'їв детермінується наявністю валоративних ситуацій у публіцистичній літературі, що позначені прагматичністю, інформативним впливом на читача, концентрацією його уваги, створенням індивідуально-авторського стилю, наданням тексту експресивності, емоційності, виразності, влучності, образності та колоритності.

Констатуємо, що результати проведених нами досліджень засвідчили відкритість паремійної системи англійської мови та здатність прислів'їв до модифікацій у різних ендозонах. Виникнення трансформованих прислів'їв

зумовлене необхідністю переглянути старі стереотипи та підлаштувати їх під нові життєві ситуації. Динамізм і гнучкість структури та семантики прислів'їв дозволяє їм легко пристосовуватися до потреб комунікативної ситуації, що створює різноманітні конотації, які деталізуються й уточнюються відповідно до конкретних ситуацій у комунікації.

Наразі стрімкий розвиток ЗМІ та Інтернету відіграє важливу роль в активізації процесу творчого використання мовних одиниць взагалі і прислів'їв зокрема. Сучасні засоби масової комунікації дозволяють оперативно розповсюджувати серед широких мас тексти, спрямовані на передачу нового когнітивного змісту, і, таким чином, відображають нове (нестандартне) бачення, погляди, підходи, думки тощо. Активізація трансформованих прислів'їв відбувається не випадково, особливо у публіцистиці та розмовно-побутовій сфері. Їх доречне вживання є яскравим стилістичним прийомом, який робить мову більш живою та виразною, надає їй особливого забарвлення.

Література

1. Овсянко О. Л. Структурно-семантичні модифікації англомовних прислів'їв у художньому та публіцистичному дискурсах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Овсянко Олена Леонідівна. – Запоріжжя, 2017. – 270 с.

2. Синергетика в филологических исследованиях : монография / [Т. И. Домброван, С. М. Еникеева, Л. С. Пихтовникова и др.] ; под общ. ред. Л. С. Пихтовниковой. – Х. : Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина, 2015. – 340 с.

3. The Chronicle Herald [Electronic resource]. – Mode of access : <http://thechronicleherald.ca>.

4. The Global Mail [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.theglobeandmail.com>.

Овсянко О. Л. Модифікації англійських прислів'їв у світлі синергетичної парадигми (на матеріалі ЗМІ Канади) / О. Л. Овсянко // Україна – Канада : матеріали I Міжнародного науково-практичного У 45 конгресу з канадознавства (21–21 червня 2018 року, м. Луцьк, Україна) = Ukraine – Canada: the Materials of

the First International Scholarly and Practical Congress on Canadian Studies (June 21–24, 2018, Lutsk, Ukraine). – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – С. 146-150.